

RSM Norge AS

VÅR REFERANSE
19/12969

DERES REFERANSE
AR370954536

UNNTATT OFFENTLIGHET

DATO
04.06.2020

Tilsynsrapport

Det vises til Finanstilsynets anmodninger om redegjørelse datert henholdsvis 2. desember 2019 og 30. januar 2020 og RSM Norge AS' ("RSM") redegjørelse datert 19. desember 2019 samt tilsvaret til foreløpig rapport datert 24. april 2020.

Revisjonsselskapet ble bedt om å redegjøre for sin akseptvurdering av et foretak underlagt konsesjonsplikt og særlovgivning. Bakgrunnen for skifte av revisor fremstår å være todelt. Ny revisor oppgir at revisjonsklienten var ikke fornøyd med tidligere revisors gjennomføring av revisjonsprosessen. Revisjonsteam ble skiftet sent i årsoppgjøret og opprinnelig avtalte frister ble oversittet. I tillegg fremkom det i revisjonsprosessen uenighet mellom foretaket og tidligere revisor knyttet til periodisering av et betinget vederlag (inntekt). Periodiseringen gjaldt prosjektkostnader, bestående av lønnskostnader, som foretaket forventet å få refundert dersom prosjektet ble realisert av et foretak som var under etablering pr. 31. desember 2018. Tidligere revisor tok forbehold om vederlaget i sin revisjonsberetning for 2018.

1. Finanstilsynets faktumbeskrivelse

1.1 Regnskapsspørsmålet

Bakgrunnen for anmodningen om redegjørelse var blant annet presseoppslag i november 2019 hvor det av overskriften blant annet var angitt: "*Ny krise..... taper penger, og igjen krangler med revisor om regnskapet. Nok en gang skiftes revisor.....*".

Tidligere revisor avga i 2019 en revisjonsberetning for årsregnskapet 2018 med modifisert konklusjon der det var tatt forbehold knyttet til periodisering av et mulig vederlag og forbehold knyttet til registrering og dokumentasjon, samt presisering av usikkerhet knyttet til fortsatt drift. Styret har i sin årsberetning kommentert periodiseringen av vederlaget og viser til at de har rådført seg med et advokatfirma.

Påtroppende revisor har vurdert forholdet på nytt i forbindelse med akseptvurderingen for oppdraget, og utarbeidet notat datert 06.11.2019. Notatet konkluderer med at revisor er enig i hovedtrekkene i selskapets behandling av forholdet i regnskapet for 2018, og at tidligere revisors forbehold ikke får betydning for revisjonsberetning for 2019.

1.2 Akseptvurdering

Etter revisorloven § 7-2 har påtroppende revisor plikt til å innhente avtroppende revisors vurdering av om det foreligger forhold som tilsier at ny revisor ikke bør påta seg oppdraget. Tidligere revisor har ikke frarådd ny revisor å påta seg oppdraget. ISQC1 pålegger revisjonsselskap å etablere retningslinjer og rutiner for aksept og fortsettelse av klientforhold og enkeltoppdrag. Formålet med rutineene er at de skal gi sikkerhet for at revisjonsfirmaet kun aksepterer eller fortsetter klientforhold og enkeltoppdrag som tilfredsstillende kravene i standardens punkt 26-28.

Gjennomgang av revisjonsklientens regnskap for de siste årene viser at det også tidligere har vært uenighet med revisor (2014) og pålegg fra Finanstilsynet om retting av regnskap grunnet feil anvendelse av finansielt rammeverk for regnskapsrapportering (2017).

Revisjonsklienten har hatt samme styreleder i hele den angitte perioden og samme administrerende direktør de siste tre år. Tidligere administrerende direktør er fortsatt med i konsernledelsen.

2. Finanstilsynets vurderinger

2.1 Regnskapsspørsmålet

Det fremkommer av redegjørelsen at påtroppende revisor har akseptert selskapets regnskapsmessige behandling av prosjektkostnadene på bakgrunn av følgende:

- 1) Påtroppende revisor argumenterer for at prosjektkostnadene er en immateriell eiendel, og dermed et anleggsmiddel. Det fremkommer derimot i revisjonsklientens årsberetning for 2018 at eiendelen skal "videreføres og gjennomføres uten eierskap" av revisjonsklienten.

Revisor burde vurdert om kriteriene for klassifisering som anleggsmiddel faller bort med bakgrunn i at eiendelen er ment for videresalg.

- 2) Det er krav om sannsynlig fremtidig økonomisk fordel for at en immateriell eiendel skal kunne balanseføres, jf. NRS 19 punkt 2.2.3. Revisor anser dette som oppfylt og henviser til selskapets "motivasjon for igangsetting av utviklingsarbeidet".

Finanstilsynet finner at dette ikke er tilstrekkelig revisjonsbevis for å underbygge fremtidig økonomisk fordel.

- 3) Revisor har gjengitt NRS 19 punkt 2.3.1, kriterier for balanseføring av immateriell eiendel, men Finanstilsynet kan ikke se at revisor faktisk har vurdert disse punktene.

Finanstilsynet finner at revisor i sitt notat har gjengitt faktum og henvist til lovtekst, men ikke gjort egne vurderinger i tilstrekkelig grad.

- 4) Revisor vurderer tidligere revisors argumenter for at eiendelen er en betinget eiendel, blant annet ved å vise til NRS 13 pkt. 6 3. avsnitt. Dette avsnittet omtaler måleusikkerhet og sier at det skal benyttes beste estimat ved slik usikkerhet.

Finanstilsynet mener at denne sammenligningen ikke er relevant. I den aktuelle problemstillingen er det ikke usikkerhet ved beløpets størrelse, men usikkerhet om selskapet som skal betale for eiendelen blir stiftet og kapitalisert.

Hvorvidt lønnskostnadene kunne balanseføres som en eiendel (omløpsmiddel) i 2018 regnskapet for sammenstilling mot forventet inntekt i 2019, er en separat problemstilling.

Omløpsmidler skal vurderes etter laveste verdis prinsipp. I vurderingen av om kostnadene har en verdi for selskapet, mener Finanstilsynet at den fremlagte avtalen inngått i desember 2018 med foretaket som var under etablering 31. desember 2018, er relevant å vurdere. Avtalen inngått i juli 2019 er en hendelse etter balansedagen og er ikke relevant for vurderinger knyttet til periodisering av kostnader påløpt før 31. desember 2018 i årsregnskapet for 2018. I sitt tilsvarende av 23. april 2020 hevder revisor at avtalen av juli 2019 representerer ny informasjon om forhold som allerede forelå på balansedagen, og ikke en ny hendelse etter balansedagen.

Påtroppende revisor synes videre å ha lagt avgjørende vekt på regnskapsmessige vurderinger som fremkommer av et notat fra et advokatfirma datert 27. august 2019. Dette notatet er bestilt av foretaket. Det fremkommer av ISA 500 punkt 8 at "*dersom informasjon som skal brukes som revisjonsbevis er utarbeidet ved hjelp av arbeidet til en ekspert brukt av ledelsen, skal revisor, i det omfang revisor finner nødvendig ut fra betydningen av ekspertens arbeid for revisor formål:*

- a) *evaluere ekspertens kompetanse, kapabilitet og objektivitet*
- b) *Opparbeide seg en forståelse av ekspertens arbeid*
- c) *evaluere hvorvidt ekspertens arbeid er hensiktsmessig som revisjonsbevis for den relevante påstanden"*

Det fremkommer ikke av revisors dokumentasjon at revisor har vurdert advokatens regnskapskompetanse og uavhengighet/objektivitet i forhold til ledelsens oppfatning av regnskapsspørsmålet. Revisor skulle i sine vurderinger også trukket inn formålet med bruk av ekstern ekspert og selv ha innhentet og vurdert de avtaler som er beskrevet i notatet fra advokatfirmaet. I sitt tilsvarende skriver revisor at det ikke er lagt avgjørende vekt på utredningen innhentet av selskapet fra et advokatfirma og oppsummerer med at en revisor generelt må antas å ha bedre regnskapskompetanse enn en advokat.

2.2 Akseptvurderingen

Revisor skal før en ny klient aksepteres vurdere klientens integritet, jf. ISA 220 punkt 12 og ISQC1 punkt 26c. En slik vurdering innebærer blant annet en vurdering av konflikter med nåværende og tidligere revisorer samt etterlevelse av lover og regler.

Kunngjøringer i Brønnøysundregisteret er lett tilgjengelig informasjon. Revisjonsklienten gjennomførte før skiftet til RSM i november 2019 et revisorskifte i 2016. Nytt revisorskifte etter kun 3 år er uvanlig og gir grunnlag for nærmere vurderinger. Finanstilsynet finner det kritikkverdig at RSM som påtroppende revisor i akseptvurderingen ikke har vurdert bakgrunnen for nylige skifter og om tidligere skifter har likhetstrekk med den aktuelle forespørselen.

I slike situasjoner mener Finanstilsynet revisor også burde vurdert om ønsket om å påta seg oppdraget er så sterkt at det dette i seg selv innebærer en egeninteressetrussel. Revisors noe mangelfulle vurdering av regnskapsspørsmålet og historikken knyttet til tidligere regnskapsavleggelse og revisorskifter, kan tilis at påtroppende revisor ikke har vært like kritisk til ledelsens argumentasjon og klientens ekspert som til tidligere revisors arbeid og konklusjoner. At styret er innstilt på å etablere et revisjonsutvalg for å sikre bedre kommunikasjon med revisor, er ikke nok til å avhjelpe de påpekte manglene i akseptvurderingen.

3. Konklusjon

Påtroppende revisor har ikke gjennomført og dokumentert en vurdering av ledelsens holdninger til etterlevelse av det finansielle rammeverket for regnskapsrapportering som klienten er underlagt ved akseptvurderingen, . Klientens ledelse har rapportert i strid med det finansielle rammeverket, og dette må forutsettes kjent for RSM.

Når det gjelder uenigheten med tidligere revisor knyttet til regnskapet for 2018, har ikke påtroppende revisor innhentet hensiktsmessige og tilstrekkelig revisjonsbevis knyttet til at det angjeldende, latente vederlaget kunne føres opp i balansen. Finanstilsynet finner at RSMs begrunnelse for en annen løsning enn den tidligere revisor har gitt uttrykk for ikke er tilstrekkelig underbygget.

Finanstilsynet mener revisjonsselskapets håndtering av henvendelsen om å overta revisjonsoppdraget ikke i tilstrekkelig grad har ivaretatt de hensyn som ligger til grunn for revisjonsinstituttet og god revisjonsskikk. Finanstilsynets konklusjon er at forholdet utgjør brudd på revisorloven §§ 7 -2 og 5-2 annet ledd.

For Finanstilsynet

Anders Hole
seksjonssjef

Anders Grini
senior tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.